

kenning van den kosmischen Christus in de wereld-geschiedenis. Wat wil dat zeggen?

Voor den vromen mensch — zoo zijde Roessingh — kleedt zich de dankbaarheid voor heilgeen hij uit de geschiedenis ontvangen heeft in het getuigenis, dat God in die geschiedenis spreekt. God is in de geschiedenis. Zijn geest werkt er in. Zijn geest werkt in deze wereld; niet bij één volk, maar bij alle volken, niet in één tijd, maar in alle tijden. Die geest verbijzondert zich en neemt een eigen kleur aan in enkele groote stroomingen, die elk een eigen geest vertoonen. Eén dier stroomingen is het Christendom. Ook in dat Christendom heerscht één geest. Trots allen partijstrijd heerscht er in het Christendom één geest. Er is een eenheid. En in deze eenheid, die ons omgeeft en beheerscht, leeft Christus. Die geest van het Christendom wordt beheerscht door den Christus van het N. T. Door de christelijke kerk der eeuwen loopt één draad heen, die stevig ligt vastgeknoopt aan het N. Testament. In den geest van het Christendom leeft alzoo de Nieuwtestamentische Christus voort.

Maar die geest van het Christendom is een verbijzondering van den geest Gods. Het is een levende, voortwerkende, roeiele macht Gods. Die geest is een vorm van het Woord Gods. Die geest is „God in deze wereld“.

Wel staat de geest van het Christendom met den Christus des N. Testaments in verband; hij leeft er in voort. Maar die geest is meer dan een naderwerking van de Christusfiguur, meer dan de invloed van het Nieuwtestamentisch Christusbeeld. Die geest is een levende Godsmacht, welke in de gemeente werkt. Die geest is een levende openbaring van God. „Dat bedoel ik“, zei Roessingh, „met Christus, den levenden Heer, met den kosmischen Christus of welk ander woord hier de bedoeling benaderd“.

Deze Christus, dit Woord Gods, heeft zich openbaard in verschillende persoonlijkheden. In de Christusfiguur van het N. T., ook in den historischen persoon van Jezus, dien Roessingh achter het N. T. aannam, maar dit Woord is vleesch geworden op vele wijzen en in vele tijden en in vele personen. „Heel kras gezegd: ik kan mij best voorstellen, dat Christus een mensch verlost door Vinet of een ander door Kierkegaard. En dan heb ik, hoop ik, wel doen uitkomen, dat dat voor mij zeker niet een andere Christus zou zijn, dan Hij, die in het N. T. voor ons staat, maar ik wensch toch niet steeds terug te wijzen naar het N. T. en te verhalen: alleen daar! In dit punt voel ik mij katholiek en erken ik de aanvullende, verduidelijkende openbaring Gods in den loop der eeuwen, in wat voor den katholiek de traditie is, al leg ik die natuurlijk niet vast aan concilies en pausen“.

Dit Woord Gods, deze Christus, leeft, werkt en openbaart zich nog. De gemeente heeft altoos „den tegenwoordigen Christus“ beleden. „De tegenwoordige Christus“, dat is de kracht, de bezieling, de verlossing, die rust in de christelijke gemeente steeds geweest en zal het blijven. „En als dat woord zin zal hebben, dan kan het toch slechts deze zijn: het Woord Gods, tot de wereld gekomen in Christus, in Hem tot aardschen, menschenlijken vorm geworden, leeft voort als een roeiele macht, waarmee het den mensch gegeven kan zijn contact te vinden“.

Het wordt hier wel duidelijk, dat, als Roessingh sprak van „den levenden Heer“, van een „voortleven“ van Christus of van „den tegenwoordigen Christus“, dat niets te maken had met het geloof der Christelijke kerk, dat Jezus Christus is opgestaan van de dooden, gezeten is aan de rechterhand Gods en met en in zijn kerk is al de dagen.

Roessingh bedoelde, dat God is en spreekt in de gemeente, dat de geest van het Christendom openbaring Gods is, dat die geest het Woord van God is en een levende Godsmacht, dat die geest een zijde van God is, dat hij goddelijk is in wezen.

Dat deze geest van het Christendom door hem „Christus“ genoemd wordt, schijnt te komen doordat die geest beheerscht wordt door en zijn stempel ontvangt van de Christusfiguur des N. Testaments.

Als nu van dezen geest van het Christendom, van dezen „kosmischen Christus“ gezegd wordt, dat hij het Woord Gods, dat hij zelf God, „God in de wereld“ is, dan wordt de geest van het Christendom vergoddelijkt, dan wordt de religie, de zedelijkheid, de gedachtenkring der christenheid als een

Godsmacht opgevat, dan wordt het onderscheid tussen God en de christelijke religie verdoezeld, dan worden maar pantheïstischen trant God en godsdienst vereenzelvigd. En niet alleen het Christendom, ook de andere geestelijke stroomingen worden vergoddelijkt. Ze zijn ook openbaringen van God, vormen waarin het Woord van God verschijnt, verbijzonderingen van den geest Gods. En het is mischien mede daarom, dat Roessingh van den kosmischen Christus, van den Christus in de wereld en de wereldgeschiedenis sprak.

Men zal gevoelen, dat de kosmische Christus van Roessingh eigenlijk hetzelfde is als wat hij Windisch en bij Van Mourik Broekman met Christus of den Christusgeest bedoeld wordt.

J. THIJSS.

UIT DE SCHRIFT.

Laatste vermaning aan het volk.

Gij dochters van Jeruzalem, weent niet over mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen.

Lucas 23: 28.

Christus, beëngeld ter kruisiging, heeft zijn laatste woord tot het volk gesproken, toen hij de vrouwen van Jeruzalem aansprak. Nadien heeft zijn mond geen enkele gemeenschap, geen enkel gezelschap van Israël, dat „naar het vleesch“ is, of van Jeruzalem, aangesproken. Het woord dat hij tot de vrouwen richtte, op de via dolorosa, mag en moet dus worden aangemerkt als het einde van de redenen van onzen Heere Jezus Christus, gesproken tot de gemeenschap van Jeruzalem, dat beneden is. Ja, het is het einde van zijn menschenlijke woorden tot de gemeenschap van het Jodendom, van de wereld. Nadien heeft hij, aan het kruis, gesproken niet tot, maar over zijn moordenaren; doch dit was een spreken tot God. Voorts zochten zijn kruiswoorden slechts de enkele personen, en God, den Rechter van hemel en van aarde. En toen hij van de dooden opgestaan was, toen heeft hij slechts gesproken tot de nieuwe gemeenschap, die het Nieuwe Testament zich had gevormd, de gemeenschap der apostelen. Maar tot den dorren boom van Israël, tot den uitgebloeden akker Israëls, heeft Christus daarna niet meer rechtstreeks gesproken. Al zijn later volgende aanspraken tot deze gemeenschap zijn geschied door middel van het profetisch ambt des Nieuwen Testaments. Hijzelf zal niet meer zijn stem verheffen tot eenige gemeenschap of gemeente van het vleeschelijk Jodendom; totdat hij die stem eenmaal verheffen zal met kracht van boven de wolken op den dag, den grooten dag, die komt.

Zoo krijgt dit woord, schoon het tot vrouwen gesproken is, tot vrouwen, die bijeengeschoven waren door het gezicht op een drama, profetische beteekenis. De kracht van een epiloog heeft dit woord, al wordt het schier onmerkbaar opgenomen in een stroom van woorden en daden, die niet bij te houden, niet af te bakenen was. En vooral wie bedenkt, dat voor God duizend jaren zijn als één dag, en dat dus deze laatste aanspraak aan Israëls gemeenschap voor Gods oor dadelijk verbonden wordt en verbonden blijft aan dien eersten bazijnstoot, waarmee Christus de gemeenschap der zonde en des vleeschelijken aangezegen zal, dat zij door eigen zonde zich heeft afgescheiden van God en dus geen schijn van gemeenschap meer bewaren kan tot in der eeuwigheid. — ik zeg, vooral wie daaraan denkt, die geeft dit woord van Christus nog sterker zijn aandacht.

* * *

En nu, wanneer het ons heeft toegesproken met al dien nadruk, dien het, om zijn spreker, én om zijn moment, verdient te hebben, dan hooren wij den profeet van Nazareth daarin ons bezwyren, dat men den Christus geen recht kan doen, noch Hem toelaten kan, aan ons recht te doen ter behoudenis, als men enkel maar over Hem weent. Er zijn vertalers, die hier schrijven: als men over Hem lamenteeert.

Die vrouwen weenen haar tranen; en ze zijn daarin volmaakt eerlijk. Maar de eerlijkheid, waarin het hart zich uitsprekt, zooals het hart waarachtig is, komt tot de ware ontmoeting van den Christus Gods niet toe. Het hart moet zich niet uit-spreken, maar zich leeren tegen-spreken: weent niet, eerlijk, over mij, maar weent, waarachtig, om uw zonden.

Die vrouwen schreien haar tranen; en daarin veroordeelen zij haar eigen stad en volk; die vrouwelijke tranen leken zelfs erg veel op een mannelijk protest tegen overheid en volk, welke schelden en lachen; want ze verheffen zelfs haar stem met tering, evenmin als de vrouwen, die bij een begrafenis in de stad gansch oirbaar huilen en krijten, zoo oirbaar, dat ze er voor gehuurd worden. Maar een protest tegen anderen raakt niet tot het wezen van den Christus Gods; die Christus immers wordt daar alleen gekend en beloofd, waar de ziel twist tegen zichzelf, en de Geest Gods met onzen geest betuigt, dat wij liggen onder den toorn: weent niet, protesteerend, over mij; maar weent, in verbijzeling, om u zelf.

Die vrouwen schreien haar tranen; en ze zijn dus zeer aangedaan vanwege de groote breuk, die heden wordt geslagen. Is 't ook niet vreeselijk: er wordt een groene tak afgebroken, een jonge boom gekapt; een krachtig leven vermoord. Maar och, een breuk beweenen, dat kan men te allen dage en dan, bij allerlei geboorte. Als God verbreekt, wie zal dan genezen, enten, binden? Te allen dage breekt God en breekt de duivel mee. Reformatie breekt, en revolutie ook; beproeving is een breuk, maar verzoeking ook. Wie om de breuk weent, die „ergens“ geslagen wordt, die heeft verzuimd te zoeken naar God of den duivel: wie was van hen aanwezig, en wie heeft de breuk geslagen, en wiens arm is geopenbaard? Daarom weent niet over de gebrokenheid van het hout, maar weent over zijn dorheid, zijn levenloosheid. Want het dorre hout heeft zijn breuk in zichzelf: het krijgt het zijne als het gebroken wordt. Maar groen hout, dat krijgt het uwe, als het gebroken wordt in uwe plaats, gij doode boomen Israëls... Weent niet over mij, maar weent over u zelf....

En over uw stad, en over uw gemeenschap, en over uw kring, en over uw groep, en over uw mannen en over uw vrouwen, en over uw sprekers en over uw hoorders, en over allen, die vatbaar zijn voor geestelijke infectie en voor de suggestie van de menigte, en voor die van zichzelf, zegt heden Christus' stem, zeer persoonlijk en met een ernst, die uit de eeuwigheid is:

Weent niet aesthetisch over mij, maar weent uit bekeering over uzelf en over uw kinderen. Keert tot uw wezen in; en weest liever bij de Groote Geweldpleging van Golgotha, die indruischt tegen vleesch en bloed, die de orde onderstboven keert, maar die dan ook door dit Satanisch neerhouwen heen de kracht en de liefde en het recht van God hun uitwerking geeft, dan dat gij niet zoudt sidderen voor een dooden tak, die onbeweeglijk hangt aan een breeden, hoogen boom: zie hij hangt onbewogen, en alle schilders kunnen hem nog genieten, alle dichters daartoe; maar hij heeft het leven niet bij zichzelf kunnen houden, noch vermag hij zichzelf te dragen: als Gods adem komt over de boomen, dan knakt hij, men vindt zijn plaats zelfs niet meer; want hij was ook van het dorre hout.

De gemeenschap vindt een klaag-muur uit. Maar het kruis sticht geen muur der klagers; het brengt u in de engte der persoonlijke beweening van schuld en zonde in de eenzaamheid, met God doordeden. Een ieder klage vanwege zijn ZONDEN en vanwege ZIJN zonden.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Enige bezwaren tegen professor Vlsschers „Paradisprobleem“.

X.

De kennis der oude Oostersche Kultuur principe van Schriftverklaring?

De geheimen, door het nieuwere onderzoek aan de oude Oostersche kultuurwereld moeizaam ont-wrongen, hebben — gelijk wij aantoonen — ook voor de kennis der Heilige Schrift beteekenis.

De nasporingen, vooral in de laatste decennien gedaan, worden alzoo allerminst door ons onderschat.

Maar daarom hebben wij ook te meer recht om te waarschuwen tegen overschatting.

Deze overschatting is aan de orde van den dag. Men zoekt de voorstelling ingang te doen vinden, dat wie van dat onderzoek niet volkomen op de hoogte is, de Schrift niet kan verstaan.

Dezer dagen kon men in een advertentie lezen, hoe de Schrift als Oostersche boek voor ons Westlingen vaak ontoegankelijk is en dat men licht

uit het O.

klaren.
De uit-
hankelijk
gen enz.

Daarteg-
beslist
Vooreer-
op treden,
Want d

in getal.

Een sch-
van versc-
is nog lar-

De vra-
reeds e-
En to-
ontzaglijk

Staatjes-
hier te m-
Het is

in Egypte-
Jagen in
een houdi-

een verra-
Indien E-
bij in zijn

Het is
zwaren, te-
govens de

Maar al-
dan nog z-
niet moge-

Want —
van af —
denis ha-

Zij beva-
van noede-
Wel be-
er bij iem-

Maar de-
Het gan-
baring Go-

En aan
kultuuronc-
Inzooover-

zakelijk is
geeft de S-

Wat de-
in omvang-
Als de S-

der Ooster-
In zoo-
de Schrift

vraag; ma-
Schrift om-
te maken?

Het is w-
vraag her-
staan om

de Schrift
lichten de-
Schrift om-

Dat zij
schijnen z-
Men sch-

Schrift af-
dere gegev-
Op de e-

komt het
Het and-

Doch na-
knipt, ver-
heeft ges-

dat zij ook
christen

Met dien-
tische, ger-
delijk uit d-

De toele-
Men wri-
van haar z-

Het men-
dat wordt

De Schri-
uitlegging.

En het
in dat ne-
Hij heeft

stellingen
Hij is e-
Halstarr-

Of moge-
niet openg-
Hij verk-

wingen —
meenen te
de oude k-

Die be-
cipe van
Zoo kwa-

Genesis al-
Door de
gelegd.

Het is
heid, dat
Heel on-
de Schrift
Is de S